

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (devintoji kolegija) NUTARTIS

2014 m. gegužės 8 d.*

„Procedūros reglamento 99 straipsnis — Direktyva 2003/4/EB — Galiojimas — Visuomenės galimybė susipažinti su informacija apie aplinką — Pareigos atskleisti informaciją apie aplinką išimtis, kai atskleidimas neigiamai paveiktų bet kurio asmens galimybę pasinaudoti teise į teisingą bylos nagrinėjimą — Valstybėms narėms suteikta fakultatyvi galimybė numatyti šią išimtį — SESV 6 straipsnis — Chartijos 47 straipsnio antra pastraipa“

Byloje C-329/13

dėl *Unabhängiger Verwaltungssenat Wien* (Austrija) 2013 m. birželio 12 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2013 m. birželio 17 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Ferdinand Stefan

prieš

Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft

TEISINGUMO TEISMAS (devintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Safjan, teisėjai A. Prechal (pranešėjas) ir K. Jürimäe,

generalinis advokatas N. Jääskinen,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- paties F. Stefan,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pesendorfer,
- Graikijos vyriausybės, atstovaujamos G. Karipsiadis,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos C. Diégo ir S. Menez,
- Švedijos vyriausybės, atstovaujamos C. Meyer-Seitz ir C. Hagerman,
- Europos Parlamento, atstovaujamo L. Visaggio ir P. Schonard,

* Proceso kalba: vokiečių.

- Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos J. Herrmann ir M. Moore,
- Europos Komisijos, atstovaujamos L. Pignataro-Nolin ir H. Krämer,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, priimti sprendimą motyvuota nutartimi pagal Procedūros reglamento 99 straipsnį,

priima šią

Nutartį

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/4/EB dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką ir panaikinančios Tarybos direktyvą 90/313/EEB (OL L 41, p. 26; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 7 t., p. 375) galiojimo ir išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant F. Stefan ir *Bundesministerium für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft* (federalinė žemės ir miškų ūkio, aplinkos ir vandens ūkio ministerija, toliau – *Bundesministerium*) ginčą dėl pastarosios atsisakymo pateikti jam informacijos apie aplinką.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Pagal Direktyvos 95/46 2 straipsnį „Sąvokos“:

„Šioje direktyvoje:

1. „Informacija apie aplinką“ – tai rašytinės, vaizdinės, akustinės, elektroninės arba kitos materialios formos informacija apie:

a) aplinkos elementų, tokių kaip <...> vandens, <...> būklę

<...>.“

- 4 Šios direktyvos 3 straipsnio „Galimybė susipažinti su informacija pateikus prašymą“ 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad būtų reikalaujama, jog valdžios institucijos, laikydamosi šios direktyvos nuostatų, pareiškėjo prašymu pateiktų jų turimą arba joms skirtą informaciją apie aplinką, nereikalaujamos pareiškėjo nurodyti intereso.“

- 5 Tos pačios direktyvos 4 straipsnio „Išimtys“ 2 dalyje nustatyta:

„Valstybė narė gali numatyti, kad prašymas pateikti informaciją apie aplinką būtų atmestas, jei informacijos atskleidimas neigiamai paveiktų:

<...>

- c) teisingumą, bet kurio asmens galimybę pasinaudoti nešališku teismu <...>;

<...>“

Austrijos teisė

- 6 Tuo metu, kai klostėsi pagrindinės bylos faktinės aplinkybės, galiojusios redakcijos Federalinis galimybės susipažinti su informacija apie aplinką įstatymas (*Bundesgesetz über den Zugang zu Informationen über die Umwelt (Umweltinformationsgesetz)*), BGBl. Nr. 495/1993, toliau – UIG) buvo skirtas Direktyvai 2003/4 perkelti.
- 7 Pagal UIG 4 straipsnio 2 dalį su informacija apie, be kita ko, aplinkos elementų, kaip antai vandens, būklę galima susipažinti neribotai.
- 8 Pagal UIG 6 straipsnio 2 dalį:
„Kitą nei 4 straipsnio 2 dalyje nurodytą informaciją apie aplinką suteikti privaloma, jei toks atskleidimas neturėtų neigiamos įtakos:

<...>

- 7) teisingumui, bet kurio asmens galimybei pasinaudoti nešališku teismu <...>“

Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

- 9 2012 m. lapkričio pirmoje pusėje dėl smarkių liūčių patvino Austrijoje tekanti Dravos upės dalis. Potvynis padarė didelę materialinę žalą, visų pirma šios upės pakrantėse esančiose gyvenamosiose zonose.
- 10 Pasirodžius žiniasklaidos pranešimams, kad netinkamas šliuzų naudojimas turėjo didelės reikšmės potvyniui atsirasti, *Staatsanwaltschaft Klagenfurt* (Klagenfurto prokuratūra) pradėjo baudžiamąjį tyrimą prieš šių šliuzų prižiūrėtoją.
- 11 Norėdamas gauti informacijos, iš kurios paaiškėtų, kokioms sąlygoms esant kilo potvynis, F. Stefan 2012 m. lapkričio 26 d. pateikė *Bundesministerium* prašymą pateikti informacijos apie Dravos upės vandens lygį ir srautą ties Rozego– St. Jakob, Feistritz–Ludmannsdorf, Ferlacho–Maria Rain ir Annabückle elektrinėmis laikotarpiu nuo 2012 m. spalio 30 d. iki 2012 m. lapkričio 12 d.
- 12 2013 m. kovo 8 d. sprendimu *Bundesministerium* atsisakė pateikti minėtą informaciją. Atsisakymas iš esmės motyvuotas tuo, kad prašomos informacijos atskleidimas gali neigiamai paveikti pradėtą baudžiamąjį procesą ir atimti galimybę atitinkamiems asmenims pasinaudoti teise į teisingą bylos nagrinėjimą, taigi šios informacijos apie aplinką negalima suteikti iki minėto baudžiamojo proceso pabaigos.
- 13 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuriam apskūstas minėtas sprendimas dėl atsisakymo, teigia, kad pagal Austrijos teisę UIG 6 straipsnio 2 dalies 7 punkte įtvirtinto atsisakymo pagrindo negalima taikyti F. Stefan pateiktam prašymui suteikti norimos informacijos, nes pagal šią nuostatą atitinkamas atsisakymo pagrindas netaikomas to paties įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nurodytai informacijai apie aplinką, dėl kurios pateiktas 2012 m. lapkričio 26 d. F. Stefan prašymas. Anot šio teismo, Austrijos įstatymų leidėjas tik ribotai pasinaudojo Direktyvos 2003/4 4 straipsnio 2 dalyje valstybėms narėms suteikta galimybe numatyti atsisakymą atskleisti informaciją apie aplinką.
- 14 Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad nors pagal UIG 4 straipsnio 2 dalį kompetentinga nacionalinė valdžios institucija turi patenkinti F. Stefan prašymą, įrodyta, kad prašomos informacijos suteikimas neigiamai paveiktų aptariamų šliuzų prižiūrėtojo galimybę

pasinaudoti teise į teisingą bylos nagrinėjimą, kaip ji suprantama pagal Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos, pasirašytos 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje, 6 straipsnį arba Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnio antrą pastraipą.

- 15 Šio teismo nuomone, kadangi Direktyva 2003/4 valstybės narės neįpareigojamos atmesti prašymo leisti susipažinti su informacija apie aplinką tuo atveju, kai tokios informacijos atskleidimas neigiamai paveiktų bet kurio asmens galimybę pasinaudoti teise į teisingą bylos nagrinėjimą, o pagal jos 4 straipsnio 2 dalies c punktą joms tik leidžiama atmesti tokį prašymą, šia direktyva valstybės narėms leidžiama priimti su Europos Sąjungoje saugomomis pagrindinėmis teisėmis nesuderinamas priemonės, o dėl to ši direktyva taptų nesuderinama su Chartijos 47 straipsnio antra pastraipa.
- 16 Tokiomis aplinkybėmis *Unabhängiger Verwaltungssenat Wien* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Dėl Direktyvos [2003/4] galiojimo: ar galioja visa [ši direktyva], atsižvelgiant į [Chartijos] 47 straipsnio antros pastraipos reikalavimus?
2. Dėl Direktyvos [2003/4] išaiškinimo: jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad visa Direktyva [2003/4] arba tam tikros jos dalys galioja, kiek ir kokioms prielaidoms esant šios direktyvos nuostatos atitinka [Chartijos] nuostatas ir ESS 6 straipsnyje įtvirtintus reikalavimus?“

Dėl prejudicinių klausimų

- 17 Pagal Procedūros reglamento 99 straipsnį, jeigu klausimas, dėl kurio pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, yra tapatus klausimui, dėl kurio Teismas jau yra priėmęs sprendimą, jeigu atsakymą į tokį klausimą galima aiškiai nustatyti iš Teismo praktikos arba jeigu atsakymas į klausimą, dėl kurio pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, nekelia jokių pagrįstų abejonių, Teismas, vadovaudamasis teisėjo pranešėjo siūlymu ir išklauses generalinį advokatą, bet kada gali nuspręsti priimti sprendimą motyvuota nutartimi.
- 18 Ši procesinė nuostata taikytina šioje byloje.

Dėl priimtinumų

- 19 Prancūzijos vyriausybė abejoja dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą, nes, jos nuomone, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo pateikti klausimai nėra naudingi jo nagrinėjimui bylai išspręsti.
- 20 Anot šios vyriausybės, pagrindinės bylos baigtis nebūtų kitokia, jei Austrijos teisės aktuose būtų numatyta, kad su kiekvienam asmeniui suteikiama galimybė pasinaudoti teise į teisingą bylos nagrinėjimą siejamas pagrindas taikomas teikiant pagrindinėje byloje nagrinėjamą informaciją apie aplinką, kaip antai Dravos upės vandens lygį ir srautą.
- 21 Pagrindinės bylos aplinkybėmis neigiamai paveikti atitinkamo asmens galimybę pasinaudoti teise į teisingą bylos nagrinėjimą gali ne pati ši suteikta informacija, o netinkamas jos panaudojimas; taip galėjo pasielgti žiniasklaida.
- 22 Tačiau, anot tos pačios vyriausybės, šiuo klausimu besiremiančios EŽTT sprendimo *Ressiot ir kt. prieš Prancūziją* France (15054/07 ir 15066/07, 2012 m. rugsėjo 28 d.) 110–112 punktais, teisės į teisingą bylos nagrinėjimą principui neprieštarauja tai, kad žiniasklaida gali skleisti patikimą ir tikslią informaciją, pagrįstą konkrečiais faktais, susijusią su vykstančiu baudžiamuoju procesu, kiek savo pranešimuose atsižvelgia į šį principą.

- 23 Tokiomis aplinkybėmis, kaip pagrindinės bylos, grėsmė, kad dėl aptariamų informacijos apie aplinką išplatavimo bus pažeista teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, neįrodyta, nes ši informacija pati savaime nesuteikia galimybės apkaltinti atitinkamo asmens.
- 24 Šiuo klausimu primintina, kad nacionalinio teismo pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą gali būti pripažintas nepriimtiniu, tik jei akivaizdu, jog prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos aplinkybėmis arba dalyku, kai problema hipotetinė arba kai Teisingumo Teismas neturi faktinės arba teisinės informacijos, būtinos naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (žr., be kita ko, Sprendimo *Belvedere Costruzioni*, C-500/10, EU:C:2012:186, 16 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 25 Prancūzijos vyriausybės argumentai dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą grindžiami prielaida, kad tokiomis aplinkybėmis, kaip pagrindinės bylos, informacijos apie aplinką atskleidimas nėra teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, kaip ji suprantama pagal Chartijos 47 straipsnio antrą pastraipą, pažeidimas.
- 26 Tačiau tai turi įvertinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas. Be to, jam būtinas minėtos Chartijos nuostatos išaiškinimas, o to padaryti šis teismas šiame prašyme priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo neprasė.
- 27 Tokiomis aplinkybėmis negalima tvirtinti, jog akivaizdu, kad klausimai visiškai nesusiję su pagrindinės bylos aplinkybėmis ar dalyku arba kad problema hipotetinė.
- 28 Taigi prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl esmės

- 29 Pateikdamas klausimus, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas iš esmės nori išsiaiškinti, ar Direktyva 2003/4 galioja atsižvelgiant į ESS 6 straipsnį ir Chartijos 47 straipsnio antrą pastraipą.
- 30 Šiuo klausimu primintina, kad pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį ja garantuojamų pagrindinių teisių turi būti laikomasi, kai nacionalinės teisės aktai patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 21 punktą).
- 31 Iš to matyti, kad valstybės narės, be kita ko, turi laikytis Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos, kai įgyvendina Direktyvą 2003/4.
- 32 Dėl klausimo, ar pagal šią direktyvą, visų pirma jos 4 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos c punktą, valstybėms narėms leidžiama nepaisyti šios iš pirminės Sąjungos teisės kylančios pareigos, primintina, kad Sąjungos antrinės teisės tekstą reikia aiškinti kuo labiau Sutarčių nuostatas ir bendruosius Sąjungos teisės principus atitinkančiu būdu (žr., be kita ko, Sprendimo *Lietuvos geležinkeliai*, C-250/11, EU:C:2012:496, 40 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 33 Taigi, remiantis galimybe kiekvienam asmeniui pasinaudoti teise į teisingą bylos nagrinėjimą, Direktyvos 2003/4 4 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos c punkte valstybėms narėms leidžiama numatyti pareigos atskleisti informaciją apie aplinką išimtį, kad jos galėtų, konkrečiai tariant, paisyti Chartijos 47 straipsnio antroje pastraipoje įtvirtintos teisės į teisingą bylos nagrinėjimą, jei to reikalauja aplinkybės.
- 34 Be to, net darant prielaidą, kad valstybė narė savo teisės aktuose, kuriais perkeliama Direktyva 2003/4, nenumatė tokios išimties, nors, siekiant laikytis Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos, aplinkybės to reikalauja, reikia priminti, kad valstybės narės šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos

c punkte joms suteikta diskrecija bet kuriuo atveju turi naudotis taip, kad tai būtų suderinama su iš minėto Chartijos straipsnio kylančiais reikalavimais (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Parlamentas / Taryba*, C-540/03, EU:C:2006:429, 104 punktą).

- 35 Kadangi užtikrinti Sąjungos teisės normų laikymąsi pagal savo kompetenciją privalo visos valstybių narių valdžios institucijos, įskaitant administracines institucijas ir teismus, tokioje byloje, kaip nagrinėjamoji, jei įvykdytos Chartijos 47 straipsnio antros pastraipos taikymo sąlygos, šios institucijos turi užtikrinti šiuo straipsniu garantuojamos pagrindinės teisės paisymą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Byankov*, C-249/11, EU:C:2012:608, 64 punktą).
- 36 Tokiomis aplinkybėmis negalima pritarti Direktyvos 2003/4 aiškinimui taip, kad pagal ją valstybėms narėms leidžiama priimti priemones, nesuderinamas su Chartijos 47 straipsnio antra pastraipa arba su ESS 6 straipsniu. Taigi ši direktyva nėra negaliojanti atsižvelgiant į šias dvi nuostatas.
- 37 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad juos išnaginėjus nenustatyta nieko, kas galėtų daryti poveikį Direktyvos 2003/4 galiojimui.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 38 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (devintoji kolegija) nusprendžia:

Išnaginėjus pateiktus klausimus nenustatyta nieko, kas galėtų daryti poveikį 2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/4/EB dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką ir panaikinancios Tarybos direktyvą 90/313/EEB galiojimui.

Parašai.